

* *Psal. 4.*

nostri magis hoc quam corporis esse signaculū, docet Propheta qui dicit: * Signatum est in nobis lumen vultus tui Domine, dedisti lætitiā in corde meo. *Tom. 2. lib. 1. de Spiritu sancto, Cap. 6.*

Intelligit per Sacerdotem Episcopum, ut alias sepe, de quo vide supra cap. 9. lib. 1.

Sequitur spiritale signaculum quod audistis hodie legi, quia post fontem superest, ut perfectio fiat, quando ad inuocationem Sacerdotis Spiritus sanctus infunditur, Spiritus sapiētię & intellectus, Spiritus consilij atque virtutis, Spiritus cognitionis atque pietatis, Spiritus sancti timoris. Septem quasi virtutes Spiritus. Et omnes quidem virtutes ad Spiritum pertinent. Sed iste quasi cardinales sunt, quasi principales. Quid enim tam principale quam pietas? Quid tā principale quam cognitio Dei? Quid tā principale quam virtus? Quid tam principale quam consilium Dei? Quid tam principale quam timor Dei? Sicut timor seculi infirmitas, ita timor Dei magna est fortitudo. Iste sunt septem virtutes quando consignaris. *Tom. 4. lib. 3. de Sacramentis, Cap. 2.*

II. In sacramento Confirmationis gratiā conferri.

* *Esaię 11.*
Quid nobis cōferatur per spiritale signaculum.
 * *2. Cor. 5.*

Vnde repete, quia accepisti signaculum spiritale, * Spiritum sapiētię & intellectus, Spiritum consilij atque virtutis, Spiritum cognitionis atque pietatis, Spiritum sancti timoris: & serua quod accepisti. Signauit te Deus Pater, cōfirmauit te Christus Dominus, & dedit pignus Spiritus in cordibus tuis, * sicut Apostolica lectione didicisti. *Tom. 4. lib. de his qui mysterijs initiantur, Cap. 7.*

CAPVT SEXTVM De Sacramento Eucharistię.

I. In sanctissimo Eucharistię sacramento verum contineri corpus & sanguinem Domini nostri Iesu Christi

Sacramentorum ornatus.

ORnatus sacramentorum, redemptio captiuorum est. Et vere illa sunt vasa pretiosa, quę redimunt animas à morte. Ille verus thesaurus est

rus est Domini, qui operatur quod sanguis eius operatus est. Tūc vas dominici sanguinis agnosco, cum in vitroque videro redemptionem, vt calix ab holte redimat, quos sanguis à peccato redemit.

Ac paullo post subiicit:

Huic muneri proficere debuit aurū redemptoris, vt redimeret periclitantes. Agnosco infusum auro sanguinem Christi non solum irrutilasse, verum etiā diuinæ operationis impressisse virtutem redemptionis munere. *Tom. 1. lib. 2. Officiorum, Cap. 28.*

*Sanguis Christi
fit in vas aureum
infunditur.*

Stabat ad aram Dei pudoris hostia, victima castitatis, nunc capiti dexteram Sacerdotis imponens, precem poscens, nūc iustæ impatiens moræ, ac summum altari subiecta verticem: Num melius, inquit, mater tu me, quàm altare, velabis, quod sanctificat ipsa velamina? Plus talis decet flammeus, in quo caput omnium Christus quotidie consecratur. *Tom. 1. lib. 1. de Virginitibus.*

*Caput omnium
Christus, in al-
tari consecra-
tur quotidie.*

Confidera nunc vtrum præstantior sit panis Angelorum, an caro Christi, quæ vtique corpus est vitæ. Manna illud è cælo, hoc supra cælum. Illud cæli, hoc Domini cælorū. Illud corruptioni obnoxium, si in diem alterum seruaretur: hoc alienum ab omni corruptione, quod quicumque religiose gustauerit, corruptionem sentire non poterit. Illis aqua de petra fluxit, tibi sanguis è Christo. Illos ad horam fati-
auit aqua, te sanguis diluit in æternum. *Et infra:* Li-
quet igitur quod præter naturæ ordinem virgo generauit, & hoc quod conficimus corpus ex virgine est. Quid hic quæris naturæ ordinem in Christi corpore, cum præter naturam sit ipse Dominus Iesus partus ex virgine? vera vtique caro Christi quæ crucifixa est, quæ sepulta est: vere ergo carnis illius sacramentum est. *Tom. 4. lib. de his qui inchoantur mysterijs,*

*Confert manna
cum corpora
re Christi, &
aquam qua de
petra fluxit
cum sanguine
eius.*

Cap. 9.

Confidera vbi capias sacramenta cælestia. Si hic corpus est Christi, hic & Angeli constituti sunt, * vbi corpus ibi aquilæ volare consueuerunt, vt terrena

*In Eucharistiæ
Christus præ-
sens est.*

* *Matth. 24.*

fugiant, cœlestia perant. *Tom. 4. lib. 1. de Sacramentis, Cap. 2.*

Cœlum non erat, mare non erat, terra non erat. Sed audi dicentem: * Ipse dixit & facta sunt: ipse mandavit & creata sunt. Ergo tibi vt respondeam, non erat corpus Christi ante consecrationem. Sed post consecrationem dico tibi, quod iam corpus est Christi. Ipse dixit, & factum est: Ipse mandavit, & creatum est. Et *sub sinem capiti*: Ergo didicisti quod

Panis, consecratione verbi cœlestis, fit corpus Christi, & vinum aqua mixtum, sanguis. Quare nõ vis deatur species sanguinis. ex pane corpus fiat, & quod vinũ & aqua in calicem mittitur, sed fit sanguis consecratione verbi cœlestis. Sed forte dicis: Speciem sanguinis non video. Sed habet similitudinem. Sicut enim mortis similitudinem sumfisti, ita etiam similitudinem pretiosi sanguinis bibis, vt nullus horror cruoris sit, & pretium tamen operetur redemptionis. Didicisti ergo quia quod accipis, corpus est Christi. *Tom. 4. lib. 4. de Sacramentis, Cap. 4.*

Iuuenis sum ego & despectus, iustificaciones tuas non sum oblitus.] Potui meo non flumina quærenda, non fontes. Christus mihi cibus, Christus mihi potus. Caro Dei cibus mihi, & Dei sanguis est potus. Non iam ad satietatem mei anhuos expecto prouentus, Christus mihi quotidie ministratur. Nõ verebor ne qua mihi cœli intemperies, aut sterilitas ruris immineat, si pij cultus diligentia perseueret. *Tom. 4. Serm. 18. in psal. 118.*

Et ideo, inquit, ieiunare non possunt filij sponsi, quamdiu cum illis est sponsus.] Isti erunt vulnerati, qui se sanctificant. Istis sponsus auferetur. Nobis autem non Caiphas, non Pilatus Christum abstulit, nec possumus ieiunare, quia Christum habemus & Christi carnem epulamur & sanguinem. Quomodo enim videtur ieiunare, qui non sitit? Quomodo videtur ieiunare, qui non sitit? Quomodo autem sitire potest, qui bibit Christum? Cũ ipse dixerit: * Qui biberit de aqua quam ego dabo, non sitiet in æternum. *Tom. 5. lib. 5. Comment. in cap. 5. Luca.*

* Ioan. 4.

Probet

Probet autem se homo, & sic de pane edat, & poculo bibat.] Deuoto animo & cum timore accedendum ad communionem docet, vt sciat mēs reuerentiam se debere ei, ad cuius corpus sumendum accedit. Hoc enim apud se debet iudicare, quia Dominus est, cuius in mysterio sanguinem potat, qui testis est beneficij Dei. *Tom. 5. in cap. 2. Epist. 1. ad Corinth.*

*Deuoto animo
accedendū ad
communionē
corporis et san-
guinis Christi.*

II. In Eucharistiæ admirabili sacramento, non in usu tantum dum sumitur, verum etiam ante & post sumtionem, verum corpus & verum sanguinem Christi esse.

Quid igitur obseruantiam Satyri erga Deum cum prædicem? qui priusquam perfectioribus esset initiatus mysterijs, in naufragio constitutus, cum ea qua veheretur nauis scopuloso illisa vado, & vrgentibus hinc atque inde fluctibus solueretur, non mortem metuens, sed ne vacuus mysterij exiret è vita, quos initiatos esse cognouerat, ab his diuinum illud fidelium sacramentum poposcit, non vt curiosos oculos insereret arcanis, sed vt fidei suæ conseruaretur auxilium. Etenim ligari fecit in oratio, & orarium inuoluit in collo, atque ita se deiecit in mare; non requirens de nauis compage resolutam tabulam cui supernatans iuuaretur, quoniam fidei solius arma quæsterat. Itaque his se rectū atque munitum fatis credens, alia auxilia non desiderauit. Simul fortitudinem eius spectare licet, qui fatiscēte remigio, non quasi naufragus tabulam sumserit, sed quasi fortis ex seipso adminiculū suæ virtutis assumerit. Nec deferuit spes, nec sefellit opinio. Deniq; primus seruatus ex vndis, & in portum terrenæ stationis eiectus, præfulem suū cui se crediderat recognouit, statimque vbi etiam ceteros seruulos suos, vel ipse liberauit, vel liberatos competit, negligens facultatum, nec amissa desiderans Dei Ecclesiam requisit, vt ageret gratiam liberatus, & mysteria æterna

*Satyrius frater
Ambrosij à Sa-
cerdotibus pe-
nit Christi cor-
pus, et dū na-
uis solueretur
illius beneficio
seruatus est.*

*In naufragio
non quæsiuit
auxilia Saty-
rius præter
Christi corpus
quod ligari se-
cerat in ora-
rio.*

cognosceret, pronuntians nullum referendæ gratiæ maius esse officium.

Et post pauca ait:

Ergo ille qui natura duce diuini rationem operis igneo mentis vigore perceperat, sciuit primo omnium Seruatori suo gratiam esse referendam. Sed quia referre poterat, habere poterat. Est enim huiuscemodi gratiæ vis, vt & cùm refertur habeatur, & habendo referatur. Referebat igitur gratiam, deferebat fidem. Nam qui tantum mysterij cœlestis inuoluti in oratio præsidium fuisset expertus, quantum arbitrabatur si ore sumeret, & toto pectore hauriret arcano: quàm maius putabat fufum in viscera, quod tantum sibi reatum oratio profuisset? *Tom. 3. in oratione funebri de obitu fratris Satyri.*

Satyrus in sacramento Eucharistiæ verum Christi corpus et extra summionem & in ipsa summione esse credidit.

Christi nõ hominis verbis sacramentum altaris conficitur.

Consecratio igitur quibus verbis est, & cuius sermonibus? Domini Iesu. Nam reliqua omnia quæ dicuntur, laus Deo defertur: oratione petitur pro populo, pro regibus, pro cetetis: vbi venit vt conficiatur venerabile sacramentum, iam non suis sermonibus Sacerdos, sed vtitur sermonibus Christi. Ergo sermo Christi hoc conficit sacramentum. *Tom. 4. lib. 4. de Sacramentis, Cap. 4.*

III. In Eucharistiæ sanctissimo sacramento, Christum vniuentum Dei Filium cultu latriæ, etiam externo esse adorandum.

Arriani Spiritum sanctum adorandis negant.

** Psal. II.*

** Ioan. I. 4.*

Colligamus hinc ergo & concludamus Arrianorum impias quæstiones. Si enim ideo negant adorandum Spiritum, quia Deus adoratur in Spiritu: negent ergo adorandam veritatem, quia Deus adoratur in veritate. Nam licet plurimæ veritates sint, quia scriptum est: * Diminutæ sunt veritates à filiis hominũ, donaræ tamen sunt à veritate diuina quod est Christus, qui ait: * Ego sum via, veritas, & vita. Ergo si hoc loco veritatem ex vsu intelligunt, intel-
ligant

ligant etiam gratiam spiritalem, & nihil est offensio- *Christū ado-*
 nis, aut si veritatem Christum accipiunt, adorādum *randum & fa-*
 negent. Sed refelluntur factis piorum, serie scriptu- *Etā piorū &*
 rarum. Adoravit enim Christum Maria, & ideo præ- *series scriptu-*
 nuntia resurrectionis ad Apostolos destinatur, sol- *rarum osten-*
 uens hæreditarium nexum & fœminei generis im- *dunt.*
 mane delictum. Hoc enim operatus est in mysterio *Maria Chri-*
 Dominus, ut ubi superabundauerat delictum super- *stum adoravit*
 abundaret & gratia. Merito quæ ad viros fœmina de- *Christū ado-*
 stinatur, ut quæ culpam viro prima nuntiauerat, pri- *rarunt Aposto-*
 ma Domini gratiam nūtiaret. Adorauerunt & Apo- *li & Angeli.*
 stoli. Et ideo quia detulerunt fidei testimonium, ac- *de quibus scriptum est: Et adorent eum omnes An-*
 ceperunt fidei mysterium. Adorauerunt & Angeli, *geli eius. Adorant autem non solum diuinitatē eius,*
 de quibus scriptum est: Et adorent eum omnes An- *sed etiam scabellum pedum eius: quia scriptum est:*
 geli eius. Adorant autem non solum diuinitatē eius, ** Et adorate scabellum pedum eius, quoniam sanctum*
 sed etiam scabellum pedum eius: quia scriptum est: *est. Aut si negant quia in Christo etiam incarnationis adoranda mysteria sint, in quibus velut vestigia*
 * Et adorate scabellum pedum eius, quoniam sanctum *In Christo hu-*
 est. Aut si negant quia in Christo etiam incarnationis *manitatis my-*
 adoranda mysteria sint, in quibus velut vestigia *steria adoran-*
 quædam diuinitatis expressa, & vias quasdam verbi *da suo exem-*
 cœlestis aduertimus, legant quia & Apostoli adora- *plo Apostolis*
 bant eum in carnis gloria resurgentem. Ergo si nihil *docent.*
 derogat quoddam Deus adoratur in Christo, quia ado- ** Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli seruies. * Matth. 4.*
 ratur & Christus, nihil utique derogat etiam Spiritui, quia Deus adoratur in Spiritu, quia adoratur & Spiritus, sicut Apostolus dixit: Spiritui Dei seruimus. Qui enim seruit & adorat, sicut supra dictum est: *Sed ne forte propositum aliquos præterfugere videatur exemplum, qua ratione ad incarnationis dominicæ sacramentū spectare videatur quod ait Propheta: * Adorate scabellum pedum eius, considere-*
 * Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli seruies. *mus. Non enim ex vsu hominum æstimare debemus scabellum. Neque enim corporalis Deus, aut non immensus, ut tamquam fulcrum pedibus eius scabellum subiectum putemus. Neque adorandum quicquam præter Deum legimus, quia scriptum est, Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli seruies. Quomodo*
 * Psal. 98. *Deus, quia incorporeus est, non indiget scabello.*

ergo aduersus legem Propheta præciperet sub lege nutritus & eruditus in lege? Non mediocris igitur quæstio, & ideo diligentius cõsideremus quid sit scabellum. Legimus enim alibi: * Cælum mihi thronus, terra aut scabellum pedũ meorũ. Sed nec terra adoranda nobis, quia creatura est Dei. Videamus tamen ne terram illam dicat adorandam Propheta quam Dominus Iesus in carnis assumptione suscepit. Itaque per scabellum terra intelligatur, per terrã autem caro Christi, quam hodie quoque in mysterijs adoramus, & quam Apostoli in Domino Iesu (vt supra diximus) adorarunt. Neque enim diuisus Christus sed vnus. Neque cùm adoraretur tamquam Dei Filius, natus ex virgine negabatur. *Tom. 2. lib. 3. de Spiritu sancto, Cap. 12.*

* Esa. 66.

Eadem habes apud B. Augustinum Tom. 8 in enarratiõe psalmi 98.

Adoratur scabellum pedum quando Christum in Eucharistiæ sacramento adoramus.

III. *In sacrosancto Eucharistiæ sacramento substantiam panis & vini, post consecrationem non remanere.*

Scripturæ exemplis ostenditur naturas panis & vini mutari posse in Christi corpus.

* Exod. 4.

Virga Moysi transformatur in serpentẽ, et serpens rursus in virgam.

Fluuij Aegyptij vertuntur in sanguinem.

Mare rubrum virga Moysi factum in murorum speciem congelauit.

FORTE dicas: Aliud video, quomodo tu mihi afferis quod Christi corpus accipiam? Et hoc nobis adhuc superest vt probemus. Quantis igitur vtimur exemplis: Probemus non hoc esse quod natura formauit, sed quod benedictio consecrauit: maioremque vim esse benedictionis quã naturã, quia benedictione etiam natura ipsa mutatur. * Virgam tenebat Moyses, proiecit eam, & facta est serpens: rursus apprehendit caudam serpentis, & in virgã naturam reuertitur. Vides igitur prophetica gratia bis mutatam esse naturam & serpentis, & virgæ. Currebant Aegypti flumina puro aquarum meatu, subito de fontium venis sanguis cepit erumpere. Non erat potus in fluuijs. Rursus ad Prophetæ preces cruor cessauit fluminum, aquarum natura remeauit. Circumclusus vndique erat populus Hebræorum, hinc Aegyptijs vallatus, inde mari clausus. Virgam leuaui Moyses, separauit se aqua, & in murorum speciem congelauit, atque inter vndas via pedestris apparuit.

rūt. Iordanis retrosum conuersus contra naturam in sui fontis reuertitur exordium. Nōne claret naturam vel maritimorum fluctuum vel fluuialis cursus esse mutatam? Sitiebat populus patrum, tetigit Moyses petram, & aqua de petra fluxit. Numquid non præter naturam operata est gratia, vt aquā uomeret petra, quam non habebat natura? Marath fluuius amarissimus erat, vt sitiens populus bibere non posset. *Misit Moyses lignum in aquam, & amaritudinem suam aquarum natura deposuit, quam infusa subito gratia temperauit. *Sub Heliseo propheta vni ex filijs prophetarum excussum est ferrum de securi, & statim mersum est. Rogauit Heliseum qui amiserat ferrum: misit etiam Heliseus lignum in aquam, & ferrum natauit: vtique & hoc præter naturam factum esse cognoscimus. Grauior est enim ferri species, quàm aquarum liquor. Aduertimus igitur maioris esse virtutis gratiam quàm naturam, & adhuc tamē prophetiæ benedictionis numeramus gratiam. Quod si tantum valuit humana benedictio, vt naturam conuerteret, quid dicimus de ipsa consecratione diuina, vbi verba ipsa Domini Saluatoris operantur? Nam sacramentum istud quod accipis, Christi sermone conficitur. Quod si tantum valuit sermo Helix, vt ignem de cælo deponeret, non ualebit Christi sermo vt species mutet elementorum? De totius mundi operibus legisti: Quia ipse dixit, & facta sunt: ipse mandauit, & creata sunt. Sermo ergo Christi, qui poruit ex nihilo facere quod nō erat, non potest ea que sunt, in id mutare quod non erāt: Nō enim minus est nouas rebus dare, quàm mutare naturas. Et paulo post: Ipse clamat Dominus Iesus: *Hoc est corpus meū. Ante benedictionem uerborū cœlestium, alia species nominatur, post consecrationem corpus Christi significatur. Ipse dicit sanguinem suum. Ante consecrationem aliud dicitur, post consecrationem sanguis nuncupatur. Et tu dicis, Amen: hoc est, verum est: quod os loquitur, mens interna

Iordanis retrosum conuertitur.

Contra naturam ordinē de petra fluxit aqua.

Marath fluuius amarissimus dulcescit.

**Exod. 15.*

**1. Reg. 6.*

Helisei tempore ferrum natauit.

Maiores uirtutis gratiam quàm naturam.

Corpus Christi uerbo: non humanis sed Dei Saluatoris fit.

Sermo Christi omnia ex nihilo creauit, potest mutare quod non sunt, in id mutare quod non erant.

**Matth. 26.*

Ante benedictionem panis est, post consecrationem corpus.

pu Christi est. interna fateatur: quod sermo sonat, affectus sentiat. His igitur sacramentis pascit Ecclesiam suam Christus, quibus animæ firmatur substantia. *Tom. 4. lib. de ijs qui mysterijs initiantur, Cap. 9.*

Vsitatus panis mutatur in Christi carnem vi verborum ipsius Christi est.

Tu forte dicis: Meus est panis vsitatus, sed panis iste, panis est ante verba sacramentorum: vbi accesserit consecratio, de pane fit caro Christi. Hoc igitur astruamus, quomodo potest qui panis est, corpus esse Christi consecratione. Consecratio igitur quibus verbis est, & cuius sermonibus? Domini Iesu. Nam reliqua omnia quæ dicuntur, laus Deo defertur, oratione petitur pro populo, pro regibus, pro ceteris: vbi venit ut conficiatur venerabile sacramentum, iam non suis sermonibus Sacerdos, sed vitur sermonibus Christi: ergo sermo Christi hoc conficit sacramentum. Quis sermo Christi? Nempe is quo facta sunt omnia. Iussit Dominus, & factum est cælum. Iussit Dominus, & facta est terra. Iussit Dominus, & facta sunt maria. Iussit Dominus, & omnis creatura generata est. Vides ergo quam operatorius sit sermo Christi? Si ergo tanta vis est in sermone Domini Iesu, ut inciperent esse quæ non erant: quanto magis operatorius est ut sint quæ erant, & in aliud commutentur? Cælum non erat, mare non erat, terra non erat: sed audi dicentem, * Ipse dixit, & facta sunt, ipse mandavit & creata sunt. Ergo tibi ut respondeam, non erat corpus Christi aut consecrationem, sed post consecrationem dico tibi, quod iam corpus est Christi: ipse dixit, & factum est: ipse mandavit & creatum est. *Tom. 4. lib. 4. de Sacramentis, Cap. 4.*

* *Psal. 48.*

Vide singula. Qui pridie, inquit, quam pateretur, in sanctis manibus suis accepit panem. Antequam consecraretur panis est, vbi autem verba Christi accesserint, corpus est Christi. Denique audi dicentem: Accipite & edite ex eo omnes, hoc est corpus meum. Et ante verba Christi, calix est vini & aquæ plenus, vbi verba Christi operata fuerint, ibi sanguis effici-

tur

tur qui plebem redemit. Ergo videte quantis generibus potens est sermo Christi vniuersa conuertere. *Sermo Christi potens est vniuersa conuertere.*

Tom. 4. lib. 4. de Sacramentis, Cap. 5.

V. Vitalem ac salutarem esse fidelibus frequentem sacrosancti corporis Christi communionem.

Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Memini sermonis mei cum de sacramentis tractarem. Dixi vobis quod ante verba Christi, quod offertur, panis dicatur: vbi Christi verba deprompta fuerint, iam non panis dicitur, sed corpus appellatur. Quare ergo in oratione dominica quæ postea sequitur, ait: Panem nostrum? Panem quidem dixit, sed *ἄπιόσιον* dixit, hoc est, substantialiæ. Non iste panis est qui vadit in corpus, sed ille panis vitæ intelligi potest æternæ, qui animæ nostræ substantiam fulcit. Ideo Græce *ἄπιόσιον* dicitur. Latinus autem hunc panem quotidianum dixit, quem Græci dicunt aduenientem, Quia Græci dicunt τὴν ἄπιόσιον ἡμέραν aduenientem diem. Ergo quod Latinus dixit & quod Græcus, utrumque vitale videtur. Græcus utrumque vno sermone significauit, Latinus quotidianum dixit. Si quotidianus est panis, cur post annum illum sumis, quemadmodum Græci in Oriente facere consueverunt? Accipe quotidie, quod quotidie tibi prodest. Sic viue ut quotidie merearis accipere. Qui non meretur quotidie accipere, non meretur post annum accipere: *quomodo Iob sanctus pro filiis suis offerebat quotidie sacrificium, ne forte aliquid vel in cor de vel in sermone peccassent. Ergo tu audis quod quotiescumque offertur sacrificium, mors Domini, resurrectio Domini, eleuatio Domini significetur, * Iob 1. & remissio peccatorum: & panem istum vitæ non quotidianum assumis? Qui vulnus habet, medicinam requirit. Vulnus est: quia sub peccato sumus. Medicina cælestis est & venerabile sacramentum. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Quotidie si

per panem quotidianum in oratione dominica intelligi potest Christi corpus

Ita viue dum ut quotidie idonei sis ad communionem corporis et sanguinis domini.

Medicina animi est caro Christi.

* Psal. 2.

* Heb. 13.

* Rom. 13.

*Christus quoti-
die ministra-
tur.*

*Cibus noster,
qui est caro
Christi, longe
præstat cele-
sti pane quo
Iudei vesce-
bantur in de-
serto.*

* Ioan. 6.

accipis, quotidie tibi hodie est. Si tibi hodie est Christus, tibi quotidie resurgit. Quomodo? * Filius meus es tu, ego hodie genui te. Hodie est ergo quando Christus resurgit. Hæc & hodie ipse est, Apostolus Paulus ait. Sed alibi ait: * Nox præcessit, dies autem appropinquauit. * Nox hæsterna præcessit, dies hodiernus appropinquauit. Tom. 4. lib. 5. de Sacram. Cap. 4.

Iuuenis sum ego & despectus, iustificationes tuas nõ sum oblitus.] Christus mihi cibus, Christus mihi potus. Caro Dei cibus mihi, & Dei sanguis est potus. Non iam ad satietatẽ mei annuos exspecto prouentus, Christus mihi quotidie ministratur. Non verebor ne qua mihi celi intemperies, aut sterilitas ruris immineat si pij cultus diligentia perseveret. Non iam coturnicum pluuias mihi opto descendere, quas ante mirabar. Non manna quod ante cibus omnibus præferebam, quia qui manna manducauerunt patres, esurierunt. Meus cibus est, quem si quis manducauerit, non esuriet. Meus cibus est, qui non corpus impingat, sed confirmat cor hominis. Fuerat mihi ante mirandus panis de cælo. Scriptum est enim: Panem de cælo dedit eis manducare: sed non erat verus ille panis, sed futuri umbra. Panem de cælo illum verum mihi seruaui Pater. * Mihi ille panis Dei descendit de cælo, qui vitam dat huic mundo. Non Iudeis descendit, non synagoge descendit, sed Ecclesiæ descēdit, sed populo Dei iuueniori descendit. Nam quomodo Iudæis descendit panis qui vitam dedit, cum omnes, qui illum panem manducauerunt, hoc est, manna, quem putauerunt Iudæi verum panem, in deserto mortui sunt? Quomodo synagoga descendit, cum synagoga omnis interierit, & æterno ieiunio fidei macerata defecerit? Denique si accepissent panem verum, non dixissent: Domine semper da nobis panem hunc. Quid petis Iudæ, vt tribuat tibi panẽ, quem dat omnibus, dat quotidie, dat semper? In teipso est, vt accipias hunc panem. Accede ad hunc panem, & accipies eum. De hoc pane di-

ne dicitur est: *Omnes qui elongant se abs te, peribunt. Si elongaueris ab eo, peribis: si appropinquaueris ad eum, uiues. Hic est panis uitæ. Qui ergo uitam aducat mori non potest. Quomodo enim morietur, cui cibus uita est? Quomodo deficiet, qui habuerit uitalem substantiam? Accedite ad eum, & satiari, quia panis est. Accedite ad eum & potate, quia fons est. Accedite ad eum & illuminamini, quia lux est. Accedite ad eum & liberamini, *quia ubi Spiritus Domini, ibi libertas. Accedite ad eum & absolui, quia remissio peccatorum est. Qui sit iste, quæritis? Audite ipsum dicentem: *Ego sum panis uitæ, qui uenit ad me non esuriat: & qui credit in me non sitiet unquam. Tom. 4. Serm. 18. in psal. 118.

Aser, pinguis eius panis, & ipse dabit escam principibus. Hic ergo diues est thesaurus, huius pinguis panis. Et bene pinguis panis, quem qui manducauerit, esurire non poterit. Hunc panem dedit Apostolis, ut diuiderent populo credentium, hodieque dat nobis eum, quem ipse quotidie Sacerdos consecrat suis uerbis. Hic ergo panis factus est esca sanctorum. Tom. 4. de benedictionibus Patriarcharum, Cap. 9.

Media nocte surgebam ad confitendum tibi super iudicia iustitiæ tuæ. Tunc utique paratus assiste, ut accipias tibi munimentum ut corpus edas Domini Iesu, in quo remissio peccatorum est, postulatio diuinæ reconciliationis, & protectionis æternæ. Suscipe ante Dominum Iesum tuæ mentis hospitio. Ubi corpus eius, ibi Christus est. Cum hospitium tuum aduersarius tuus uiderit occupatum cælestis fulgore præsentia, intelligens locum tentamenti suis interclusum esse per Christum, fugiet & recedet, & tu mediam noctem sine ulla offensione transibis. Tom. 4. Serm. 8. in psal. 118.

V I. Ad sumtionem corporis & sanguinis dominici mentem diligenter præparandam.

Simul

* Psal. 72.

Qui uitam aducat, mori non potest.

Christus cibus noster est, lux ite et reditio.

* 2. Cor. 3.

* Ioan. 6.

Christi corpus quotidie à Sacerdotibus consecratur ut sit cibus fidelium.

Ad sumtionem Christi corporis accedendum ueliberi sumus ab insidijs demonis.

ubi Christi corpus, ibi tentatus Christus est.

Sacerdotes, qui christi corpus manibus contrectant in primis mūdōs esse oportet.

Sacrificiū Misse quanta reuerentia celebrandum.

Simul qualis esse debeat (voluntas) quæ Christo ministrat, ostenditur. Oportet eam primo carere variarum illecebris voluptatum, vitare internū corporis animique languorem, vt corpus & sanguinem Christi ministret. Neque enim potest quiquā peccatis suis æger, minimeque sanus, immortalium sanitarum remedia ministrare: Vide quid agas Sacerdos ne febrienti manu corpus Christi attingas, prius curare, vt ministrare possis. Si mundos eos qui ante fuerāt leprosi, Christus iubet occurrere Sacerdotibus, quanto magis mundum ipsum cōuenit esse Sacerdotem. *Tom. I. lib. de Viduis.*

Quanta Domine Iesu Christe cordis contritione & lacrymarum fonte, quanta reuerētia & tremore, quanta corporis castitate, & animi puritate istud diuinum & cœleste sacrificium est celebrandum, vbi caro tua in veritate sumitur, vbi sanguis tuus in veritate bibitur, vbi summa imis iunguntur, vbi adest presentia sanctorum Angelorum, vbi tu es Sacerdos & sacrificium mirabiliter & ineffabiliter constitutus. *Tom. 4. precat. I. preparante ad Missam.*

V I I. Continentiam à proprijs etiam vxoribus accessuris ad sacram Eucharistiæ synaxim iam olim in vsu fuisse.

VT vacetis orationi.] Quamquā enim sine intermissione orādum sit, (meditatio enim hæc omni die facienda est) tamen vt orationi insistatur, huic rei vacandum præcipit interpositis temporibus ad Dominum promerendum. Vt enim misereatur, mundus exorandus est. Quamuis munda sint coniugia, tamen etiam à licitis abstinentum est, vt facilius ad effectum deducatur oratio. Nam & in lege sanctificari volentes, inter cetera etiam ab vuis passis iussu Domini temperabant, vt fierent sanctiores. Cum enim quis etiā concessa non contingit, ostendit se velle quod precatur accipere. Aliter. Quoniā coniugijs consilium dat vt ad ipsum Dominū reuertamur,

Propter orationem et sacram communionem viris à proprijs vxoribus abstinentum.

tamur, abstinētes ab vxoribus suis, vt possint digni-
us accipere corpus Domini. *Tom. 5. in cap. 7. Epist. 1. ad
Corinth.*

VIII. *Sacrosanctæ Eucharistiæ mysteria non
fuisse Ambrosij etate quibusuis exposita.*

Hortus conclusus foror mea, sponsa mea, hor-
tus conclusus, fons signatus. Quo significat si-
gnatum debere apud te manere mysteriū, (sanctif-
simæ Eucharistiæ) ne violetur operibus malæ vitæ,
atque adulterio castitatis, ne diulgetur quibus nō
cōuenit, ne garrula loquacitate dispergatur in per-
fidios. Bona debet ergo fidei tuæ esse custodia, vt in-
temerata vitæ ac silentij integritas perseueret. *Tom. 4. lib. de ijs qui mysterijs initiantur, Cap. 9.*

*Mysteria sa-
cramēti alta-
ris nō esse pao-
tesaciēda in-
fidelibus.*

IX. *Fructum sacramenti Eucharistiæ non in
hæreticorum & schismaticorum conci-
liabulis, sed in sola Catholica Ro-
mana Ecclesia percipi.*

Denique (Satyrus) primus seruatus ex vndis &
in portum terrene stationis euectus, præfulem
ceteros seruulos suos, vel ipse liberauit, vel libera-
tos comperit, negligens facultatum, nec amissa de-
siderans, Dei Ecclesiam requisit, vt ageret gratias
liberatus, & mysteria æterna cognosceret. *Et paullo
post:* Nam qui tantū mysterij celestis (Eucharistiæ)
inuoluti in orario præfidium fuisset expertus, quan-
tum arbitrabatur si ore sumeret, & toto pectore
hauriret arcano: quàm maius putabat fufum in vi-
scera, quod tantum sibi tectum orario profuisset?
Scd non ita auidus fuit, vt esset incautus. Scimus
enim plerosque auiditate studij prætermittere cau-
tionem. Aduocauit ad se Episcopum, nec vllam ve-
ram putauit nisi veræ fidei gratiā, percunctatusque
ex eo est vtrum nam cum Episcopis Catholicis, hoc
est

*Christi corpus
ri tamquam
presuli suo se
in vndis credi-
dit Satyrus.*

*Schismatico-
rum cōmuni-
onē fugit fra-
ter Ambrosij.*

est cum Romana Ecclesia conueniret, & forte & ad id locorū in schismate regionis illius Ecclesia erat. Lucifer enim se à nostra tum temporis communione diuiserat, & quamquam pro fide exulasset, & fidei suæ reliquisset hæredes, non putauit tamen fidē esse in schismate. Nam etsi fidem erga Deum tenerent, tamen erga Dei Ecclesiam non tenerent, cuius patiebantur velut quosdam artus diuidi & membra lacerari. Etenim cum propter Ecclesiā Christus passus sit, & Christi corpus Ecclesia sit, non videtur ab his exhiberi Christo fides, à quibus euacuatur eius passio, corpusque distrahitur. Itaque quamuis gratiæ fœnus teneret, & merueret tanti nominis debitor nauigare, tamen eò trāsire maluit, vbi tuto posset exsoluere. Iudicabat enim diuinæ solutionē gratiæ in affectu ac fide esse, quam quidem statim vbi primū copia liberior Ecclesiæ fuit, implere non distulit. Dei gratiam & accepit desideratam, & seruauit acceptam. *Tom. 3. in oratione funebri de obitu fratris.*

Satyrius Christi corp⁹ apud Schismaticos sumere noluit

IX. Ambrosij tempore sub specie panis tantum Eucharistiā à non sacrificantibus sumtā.

Ambrosius morti vicinus expansis manibus in modū crucis orauit.

Sed eodem tempore quo à nobis (Ambrosius) migravit ad Dominum, ab hora circiter vndecima diei, vsque ad illam horam qua emisit spiritum, expansis manibus in modum crucis orauit. Nos vero labia illius moueri videbamus, vocem autē non audiebamus. Horatus autem sacerdos Ecclesiæ Vercellensis, cum in superiora domus se ad quietē composuisset, tertio vocem se vocantis audiuit, dicentisque sibi: Surge, festina, quia modo est recessurus. **Q**ui descēdens obtulit Sancto Domini corpus. Quo accepto vbi glutiuuit, emisit spiritum. *Paulinus in vō. t. Ambrosij.*

Accepto Christi corpore statim exspirat.

Quid igitur obseruantia eius (Satyri) erga Dei curam prædicem, qui prius quàm perfectioribus esset initiatus mysterijs, in naufragio constitutus, cum ea qua veheretur nauis scopuloso illisa vado, &

virgen-

vtgentibus hinc atque illinc fluctibus solueretur, nō mortē metuens, sed ne vacuus mysterij exiret ē vita, quos initiatos esse cognouerat, ab his diuinum illud fidelium sacramentū poposcit, non vt curiosos oculos infereret arcanis, sed vt fidei suæ consequeretur auxilium. Etenim ligari fecit in oratio, & orarium inuoluit in collo, atque ita se deiecit in mare, non requirens de nauis compage resolutam tabulam cui supernatans iuuaretur, quoniam fidei solius arma quaesierat. *Tom. 3. in oratione funebri de obitu fratris.*

*Satyrus Am-
brosij frater
quia Eucharis-
tiam ligari fe-
cit in oratio,
nō nisi sub pa-
nis specie como-
municare pos-
tuit.*

CAPVT SEPTIMVM
De Sacrificio Missæ.

I. *Visibile aliquod sacrificium in noua lege Deo offerendum, idq̄, esse, quod in Missa offertur, sanctissimum illud Eucharistiæ sacrificium.*

NON prætereamus etiam sanctū Laurentium, qui cū videret Sixtum Episcopū suum ad martyrium duci, flere cœpit, non passionem illius, sed suam remanſionem. Itaque his verbis appellare cœpit: *Quò progredieris sine filio pater? quò Sacerdos sancte, sine Diacono properas? Numquam sacrificium sine ministro offerre cōsueueras. Quid in me ergo displicuit pater? Num degenerem probasti? Experire certe, vtrum idoneum ministrū elegeris. Qui commisit dominici sanguinis consecrationem, cui consummandorū confortium sacramentorum, huic confortiū tui sanguinis negas? Tom. 1. lib. 1. Offic. Cap. 41.*

*Sixtus num-
quam sacrifici-
um sine mis-
ministro offerre
cōsueuerat.*

Noli (Theodosium Imp. appellat) peccato tuo aliud peccatum addere, vt vsurpes, quod vsurpasse multis officit. Ego certe in omnibus alijs licet debitor pietati tuæ, cui ingratus esse non possum, quam pietatem multis Imperatoribus præferebā, vni adæquabam.